

Remissvar på promemoria *Krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp för bolag med statligt ägande (Ds 2019:25)*

Sida 1/7

REMISSVAR

2020.01.17

PostNord AB (PostNord) har beretts tillfälle att avge yttrande över departementsskrivelsen *Krav på arbetsrättsliga villkor vid inköp för bolag med statligt ägande (Ds 2019:25)*, nedan kallad för *promemorian*.

Informationsklass
Öppet

Inledning

PostNord är ett bolag som till 60 % ägs av svenska staten och till 40 % av den danska staten. Som ett statligt ägt företag är det extra viktigt att bolaget agerar på ett sätt som inte ger anledning till klander.

PostNord är tillhandahållare av de samhällsomfattande posttjänsterna i Sverige och i Danmark, vilket vi är ensamma om. I Sverige finns ett trettiotal företag med tillstånd att agera postoperatör, men det är endast PostNord som har ett krav att vara verksamt överallt, oavsett om det finns möjlighet att uppnå kostnadstäckning eller ej. I glesbefolkade områden är vi därför i stort sett ensam postoperatör.

PostNord köper varor och tjänster framförallt inom kategorierna transporter, drivmedel, bemanning och IT. Vårt arbete bygger på ett långsiktigt och hållbart samarbete med våra leverantörer, att vi erbjuder rätt förutsättningar för att följa våra krav och att vi följer upp att kraven efterlevs. Uppföljningen görs med självutvärderingar och platsrevisioner av utvalda leverantörer.

Krav, även med de bästa intentioner, som av olika skäl ställs på PostNord men inte andra marknadsaktörer, riskerar att försämra bolagets konkurrenskraft.

Som framgår av *promemorian* har riksdagen fastslagit att "statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning".

PostNord har av sina ägare ålagts ett avkastningsmål om 10,5 procent av det operativa kapitalet. PostNord ska vara ett lönsamt företag och nå sina mål. Däremot menar PostNord att det är orimligt att samtidigt som staten anger ett finansiellt mål, tillämpas olika former av regelverk som försvårar för bolaget att kunna uppnå angivna

mål.

PostNord finner för övrigt det värt att påpeka att uppdraget redovisades till regeringskansliet redan i juni 2019, för att skickas på remiss först i december samma år, och med sista svarsdatum ungefär sex veckor senare. Det är en anmärkningsvärt kort remisstid, speciellt med tanke på att jul- och nyårsledigheter infinner sig under svarsperioden. Det är inte helt lätt att föreställa sig skäl till varför det skulle behöva ta uppemot ett halvår att sammanställa ett remissmissiv och göra det nödvändiga utskicket.

Sammanfattning

- PostNord menar att för upphandlingspliktiga bolag som bedriver verksamhet inom försörjningssektorerna bör tröskelvärdet i LUF tillämpas, vilket från och med 1 januari 2020 uppgår till 4 395 089 SEK.
- PostNord menar att för övriga statliga bolag som inte omfattas av upphandlingsplikt bör tröskelvärdet för övriga upphandlande myndigheter tillämpas, vilket från och med 1 januari 2020 uppgår till 2 197 545 SEK.
- PostNord menar att vid beräkning om tröskelvärdet har uppnåtts bör detta ske med beaktande av bestämmelserna om beräkning av kontrakt i LOU och LUF.
- PostNord menar att bestämmelserna om krav på särskilda arbetsrättsliga villkor endast bör vara tillämpliga på arbeten som utförs av arbetstagare i Sverige och som omfattas av svensk arbetsrätt. Förslaget bör därmed inbegripa ett förtydligande gällande internationella transporter som utförs i enlighet med gällande EU-förordning eller kommande inom *Mobility Package*.
- PostNord menar att endast nya upphandlingar ska omfattas av den nya skyldigheten.

Sida 3/7

Definitioner

I LOU och LUF nyttjas följande två begrepp:

Särskilda arbetsrättsliga villkor	<p>Villkor om lön, semester och arbetstid som arbetstagarna som ska utföra arbetet enligt kontraktet minst ska tillförsäkras för arbeten som omfattas av svensk arbetsrätt.</p> <p>Särskilda arbetsrättsliga villkoren anses uppfyllda om leverantören är en arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare och leverantören tillämpar motsvarande villkor om arbets- och anställningsvillkor enligt samma lag.</p>
Arbetsrättsliga villkor	Arbetsrättsliga villkor när arbetet inte utförs enligt svensk arbetsrätt, omfattande krav på ILO:s kärnkonventioner.

För att undvika sammanblandning bör dessa två begrepp användas genomgående och konsekvent.

Förslagen

4.3.1 Krav på bolagen med statligt ägande

Tröskelvärdet

Promemorian föreslår att bolag med statligt ägande ska vara skyldiga att ställa arbetsrättsliga krav på leverantörer vid samtliga inköp till ett värde som överstiger det tröskelvärde för centrala upphandlande myndigheters upphandling av varor och tjänster som följer av Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, nedan LOU.

Sida 4/7

Förslaget utgår från att det skulle skapa enhetlighet bland statliga bolag om samma tröskelvärde skulle tillämpas. PostNord tillbakavisar detta och anför följande.

Tröskelvärdet är beroende av vilken verksamhet som en upphandlande myndighet eller enhet bedriver. Vissa bolag tillämpar uteslutande Lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, nedan LUF. I LUF finns flertalet undantag från tillämpningsområdet exempelvis återförsäljningsundantaget samt verksamheter som är direkt konkurrensutsatta. För sådana inköp bör tröskelvärdet enligt LUF vara avgörande för om behövighetsbedömning och krav på arbetsrättsliga villkor ska aktualiseras eller inte.

Det skulle vara orimligt och inkonsekvent att tröskelvärden enligt LOU skulle tillämpas för ett statligt bolag som uteslutande bedriver verksamhet inom vatten, energi, transport eller posttjänster. Att föreskriva att dessa bolag ska tillämpa ett tröskelvärde enligt LOU bidrar till förvirring och osäkerhet. Istället bör bestämmelserna om krav på arbetsrättsliga villkor utgå ifrån de för statliga bolaget aktuella tröskelvärde om bolaget bedriver verksamhet utifrån LUF.

Statliga bolag bör i första hand tillämpa tröskelvärdet för övriga upphandlande myndigheter. Författaren till promemorian har utgått från att statliga bolag ska tillämpa tröskelvärdet för centrala upphandlande myndigheter. Definitionen för vad som utgör centrala upphandlande myndigheter, återfinns i 1 kap 11 § LOU och bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU. Det kan konstateras att statliga bolag inte omnämns i listan i direktivet.

Beräkning av kontraktets värde

Promemorian föreslår att skyldigheten att ställa arbetsrättsliga krav ska gälla då ett bolag avser att göra flera inköp från samma leverantör och förutsatt att sammanlagda värdet av inköpen från samma leverantör kan beräknas överstiga tröskelvärdet under ett räkenskapsår.

Förslaget innebär att en ny metod för beräkning av kontrakt som saknar stöd i LOU eller LUF och som ska tillämpas vid inköp som inte omfattas av upphandlingsplikt. Detta bidrar till tillämplighetssvårigheter för bolag som delvis omfattas av upphandlingsplikt och som delvis genomför inköp som inte omfattas av upphandlingsplikt.

Sida 5/7

Förslaget medför att inköp av olika slag ska räknas samman i värdet av ett kontrakt oaktat om inköpet sker inom samma segment av varor eller tjänster. Detta medför att värdet av inköp inom exempelvis städtjänster och snöröjning ska slås samman om dessa levereras från samma leverantör. Utifrån arbetsrättsliga villkoren så bör bestämmelserna för när arbetsrättsliga villkor aktualiseras baserat på inköpens storlek inom aktuell bransch. I annat fall riskerar bestämmelserna bli uddlösa när inköpen inom samma bransch kan delas upp på olika leverantörer i syfte att kringgå bestämmelserna om arbetsrättsliga villkoren.

Bestämmelserna som föreslås bör därför tillämpa LOU och LUF:s bestämmelser om hur kontrakt ska beräknas och utgå ifrån beräkningsprincipen "liknande slag" och som innebär att inköp av varor och tjänster av samma slag under räkenskapsåret ska ligga till grund för beräkningen av värdet av ett eller flera liknande kontrakt. Beräkningen av kontrakt ska därför ske på ett enhetligt sätt i enlighet med hur kontrakt ska beräknas enligt LOU och LUF.

Följ eller förklara

I promemorian föreslås att principen "Följ eller förklara" ska gälla, vilket innebär att om det saknas förutsättningar för ett bolag med statligt ägande att ställa ett eller flera krav på en leverantör eller en grupp leverantörer, kan bolaget avstå från att ställa sådant krav.

PostNord tillstyrker detta förslag. Goda och anständiga arbetsvillkor bör vara en självklarhet, liksom konkurrens på lika villkor.

4.3.3 Arbetsrättsliga krav

Utstationeringsdirektivet, Cabotage samt Mobility Package

Bestämmelserna om krav på särskilda arbetsrättsliga villkor är endast tillämplig på arbeten som utförs av arbetstagare i Sverige och som omfattas av svensk arbetsrätt.

Sida 6/7

Förslaget bör innehålla ett förtydligande om att kraven på särskilda arbetsrättsliga villkor är uppfyllda om leverantören omfattas av tillämpningsområdet för Lag (1999:678) om utstationering av arbetstagare och leverantören tillämpar motsvarande villkor om arbets- och anställningsvillkor enligt samma lag. Skrivning motsvarande bestämmelserna i 17 kap. 5 § LOU samt 16 kap. 5 § LUF bör därför införas.

Det bör förtydligas att internationella transporter, enligt definition i EG 1072/2009, om gemensamma regler för tillträde till den internationella marknaden för godstransporter, som inte omfattas av svensk arbetsrätt ska undantas från kravet på särskilda arbetsrättsliga villkor. I den omfattning som Mobility Package förändrar ovanstående förordning kommer även tillämpningen förändras.

Det kan för övrigt noteras att uppföljning av internationella transporter idag är svårt att genomföra, då system för registrering av var faktisk arbetstid utförs saknas. Om slutversionen av Mobility Package kommer att inkludera utstationering för internationella transporter menar vi att detta problem kan lösas genom implementering av den nya typen av färdskrivare som automatiskt registrerar och rapporterar korsandet av landsgränser och som är en del av ovannämnda samling av rättsakter.

Underleverantörer

Krav på särskilda arbetsrättsliga villkor som ska följas av en svensk huvudleverantör som medverkar till framställandet av en del av en vara eller tjänst som ska levereras till bolaget med statligt ägande kan inte tillämpas på underleverantörer till denne som svarar för framställning av en viss del av tjänsten eller varan utomlands. Framställning av samma vara eller tjänst kan ibland endast till viss del omfattas av svensk arbetsrätt och ska i övriga delar endast omfattas av de arbetsrättsliga villkoren (ILO:s kärnkonventioner).

4.3.6 Från vilken tidpunkt bör de nya kraven gälla?

Ikraftträdande

Promemorian föreslår att bestämmelserna ska gälla retroaktivt för redan ingångna avtal då befintliga avtal ska omförhandlas i de fall behov för detta finnes.

Det är sällan motiverat att bestämmelser ska få en retroaktiv verkan. Införandet av ett obligatorium måste få ske i den takt som bolagen klarar utifrån ställda krav på behövlighetsbedömning, uppföljning m.m. eftersom bolagen annars riskerar att bryta mot kraven genom att inte hinna omförhandla befintliga avtal eller hinna ställa kraven eller genom att inte kunna följa upp ställda krav.

Istället bör det föreslås att bestämmelserna ska gälla för nya kontrakt påbörjade efter att bestämmelserna införts på årsstämmorna 2020. Det kan vara alltför betungande att ställa krav på att kontrakt ska omförhandlas för de statliga bolag som tidigare inte har genomfört behövlighetsprövningar eller aldrig ställt sådana krav.

Solna, dag som ovan

Annemarie Gardshol,
Koncernchef och VD PostNord Sverige AB